

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2021-09-28 Nr. 4D-2021/1-910
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą dėl Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjimų departamentas; KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo kreipimusi nagrinėjimu (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas rašo:

2.1. Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau tekste ir citatose vadinama ir – PPN-AK) „[...]“ pareigūnai gavo melagingą informaciją [...], jog aš ketinu pabėgti, [...] šių aplinkybių nepatikrinę [...] priėmė nepagrįstą sprendimą, [...] įrašė mane į linkusių pabėgti nuteistųjų įskaitą 2021-02-04 Nr. 43-208.[...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...]“ šiuos PPN-AK niekuo nepagrįstus veiksmus apskundžiau KD adresuotu pareiškimu 2021-03-14, [...] tačiau ant šio pareiškimo [...] pamiršau uždėti parašą, dėl šios priežasties, jie net nenagrinėjo [...]. Matyti iš KD rašto 2021-03-22 Nr. 2S-1182.[...]“;

2.3. „Pakartotinai kreipiausi į KD [...] 2021-04-09 dėl pataisos įstaigos pareigūnų neteisėtų veiksmų, bet, kaip matyti iš KD rašto 2021-04-30 Nr. 2S-1709, kategoriškai atsisako nagrinėti mano pareiškimą, motyvuodami tuo, kad nepateikiau naujų duomenų, bet esmė išlieka ta pati, jog su manimi be jokio realaus [...] pagrindo buvo bei yra susidorojama [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-07-13 raštu Nr. 4D-2021/1-910/3D-1741 raštu kreipėsi į KD administraciją, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

KD administracija 2021-07-28 atsakymu Nr. 1S-2482 Seimo kontrolieriui pateikė informaciją ir atitinkamus dokumentus:

4.1. „[...]“ informuojame, kad Kalėjimų departamente buvo gautas 2021-02-25 pareiškėjo 2021-02-15 pareiškimas (reg. Nr. 2G-1013), kuriame reiškiamos pretenzijos dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos administracijos sprendimų, susijusių su įtraukimu į linkusių bėgti asmenų

įskaitą. 2021-03-22 Kalėjimų departamentas parengė pareiškėjui atsakymą Nr. 2S-1182 į jo 2021-02-15 pareiškimą. [...]“;

4.2. „[...] informuojame, kad 2021-04-22 pareiškėjas kreipėsi į Kalėjimų departamentą su 2021-04-09 pareiškimu Nr. 2G-1811 dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos administracijos veiksmų. 2021-04-30 Kalėjimų departamentas parengė pareiškėjui atsakymą Nr. 2S-1709 į jo 2021-04-09 pareiškimą. [...]“;

4.3. prie šio rašto Seimo kontrolieriui buvo pateiktos Kalėjimų departamento 2021-03-27 parengto atsakymo Nr. 2S-1182 į pareiškėjo 2021-02-15 pareiškimą, pareiškėjo 2021-02-15 pareiškimo ir Kalėjimų departamento 2021-04-30 parengto atsakymo Nr. 2S-1709 į pareiškėjo 2021-04-09 pareiškimą, pareiškėjo 2021-04-09 pareiškimo kopijos.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „*Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:* [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 8) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliavimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 10) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; [...]“.

11 straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas – „3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiantį asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą; [...] 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti

perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis..

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011).“

8. LVAT praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas; pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime:

„IV.3. Objektyvumo principas. 24 punktą – „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad laikantis objektyvumo principo viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti tikrąsias faktines aplinkybes, kurios nustatomos išaiškinus visas aplinkybes, turinčias reikšmės priimant sprendimą ir kritiškai, nešališkai vertinant įrodymus (šiais aspektais žr. 2010 m. lapkričio 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-1486/2010, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 20, 2010; 2014 m. balandžio 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A662-1010/2014). Įstatymo viršenybės ir objektyvumo principai lemia viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas, bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl šio sprendimo rezultato (2015 m. rugsėjo 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2494-438/2015).“

Išvados

9. Pareiškėjas Skunde rašė, kad KD nenagrinėjo jo skundų dėl PPN-AK administracijos priimto sprendimo įtraukti Pareiškėją į linkusių pabėgti įskaitą, bei nesprenė su tuo susijusios problemos.

10. LVAT praktikoje laikomasi nuostatos, kad BVK 183 straipsnio 1 dalyje numatyta bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimo tvarka yra privaloma išankstinio ginčo dėl bausmės vykdančių institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų nagrinėjimo ne per teismą tvarka. Teismas yra pažymėjęs, kad specialus įstatymas – Bausmių vykdymo kodeksas – įsakmiai nurodo, jog bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui, o Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.

Nagrinėdamas pareiškėjų skundus Kalėjimų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje

taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.

11. Skundo tyrimo metu Kalėjimų departamentas Seimo kontrolierių informavo, kad KD 2021-02-25 buvo gautas Pareiškėjo 2021-02-15 skundas (reg. Nr. 2G-1013), kuriame buvo skundžiamasi dėl PPN-AK administracijos sprendimo įrašyti Pareiškėją į linkusių pabėgti įskaitą bei galimai neteisėtų pareigūnų veiksmų.

Kalėjimų departamentas 2021-03-22 raštu Nr. 2S-1182 pateikė Pareiškėjui informaciją, išsamiai išaiškindamas, kuo remiantis asmenys yra įrašomi į linkusių pabėgti įskaitą, išaiškino, jog Pareiškėjas buvo pasirašytinai supažindintas su įsakymu ir komisijos protokolu, bei įvertino 2021-02-04 įsakymo Nr. 2-197 teisėtumą ir pagrįstumą, atsakyme pateiktas ir pareigūnų veiksmų įvertinimas. KD papildomai paaiškino Pareiškėjui, kokia tvarka ir kokiais galiojančiais teisės aktais vadovaujantis ateityje Pareiškėjas galėtų būti išbrauktas iš linkusių pabėgti asmenų sąrašo, bei nurodė sprendimo apskundimo tvarką.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas elektroniniu laišku (iš elektrinio pašto <...>) 2021-03-14 kreipėsi į KD papildomai, pažymėtina, jog šis laiškas Pareiškėjo nebuvo pasirašytas. KD 2021-03-22 raštu Nr. 2S-111 į šį laišką pateikė atsakymą, kuriame nurodė, jog, vadovaujantis VAI 11 straipsnio 3 dalies 1 punktu, nėra galimybės prašymą ar skundą teikiantį asmenį identifikuoti, todėl šis laiškas nebus nagrinėjamas (šios pažymos 6 punktas).

13. Skundo tyrimo metu, taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas 2021-04-22 papildomai kreipėsi į Kalėjimų departamentą su 2021-04-09 skundu Nr. 2G-1811 dėl PPN-AK administracijos galimai neteisėtų veiksmų įrašant Pareiškėją į linkusių pabėgti įskaitą. 2021-04-30 Kalėjimų departamentas parengė Pareiškėjui atsakymą Nr. 2S-1709.

Pareiškėjas prašė įvertinti PPN-AK pareigūnų veiksmų, susijusių su Pareiškėjo įrašymu į linkusių pabėgti įskaitą, pagrįstumą bei teisėtumą bei skundė patį įsakymą.

Kalėjimų departamentas 2021-04-30 rašte paaiškino, kad KD jau 2021-02-25 buvo gautas Pareiškėjo skundas, kuriame buvo pateiktos analogiškos aplinkybės, bei informavo, jog KD jau pateikė atsakymą.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui išnagrinėjus Pareiškėjo 2021-04-09 skundą ir KD pateiktą atsakymą, nustatyta, kad Pareiškėjui pateiktas pagrįstas atsakymas, nepažeidžiant VAI nustatytų reikalavimų, KD rašte aiškiai nurodyta, kodėl atsisakyta nagrinėti šį Pareiškėjo skundą, įvertintos visos aplinkybės bei nurodyti teisės aktai, kuriais remiantis priimtas sprendimas.

Pareiškėjui buvo nurodyta Kalėjimų departamento atsakymo apskundimo tvarka.

14. Vadovaujantis VAI įtvirtintu išsamumo principu – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui įvertinus Kalėjimų departamento 2021-03-22 raštu Nr. 2S-1182 (šios pažymos 11 punktas) ir KD 2021-03-22 raštu Nr. 2S-1181 (šios pažymos 12 punktas) bei Kalėjimų departamento 2021-04-30 parengtą Pareiškėjui atsakymą Nr. 2S-1709 (šios pažymos 13 punktas), nustatyta, kad Kalėjimų departamento atsakymai yra išsamūs, parengti įvertinus skundų turinio pagrįstumą, pateikta skundų tyrimo analizė, įvertintos skundų tyrimui turėjusios įtakos faktinės aplinkybės. Pareiškėjui atsakyta į visus skunduose keltus klausimus.

Kalėjimų departamentas, vertindamas situaciją, išanalizavo Pareiškėjo skundų turinį ir pateikė teisės aktų nuostatomis pagrįstus, aiškius ir argumentuotus atsakymus; nurodytos atsakymų apskundimų tvarkos.

15. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta ir įvertinus Kalėjų departamento Pareiškėjui pateiktų atsakymų turinį, darytina išvada, kad skundai yra išnagrinėti išsamiai, laikantis gero viešojo administravimo bei atsakingo valdymo principų, atsakymai pagrįsti objektyviais duomenimis, todėl Pareiškėjo Skundas dėl Kalėjų departamento pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant jo skundus pripažįstamas nepagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo kreipimusi nagrinėjimu, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas